

BELGISCHE SENAAT.

BUITENGEWONE ZITTIJD VAN 1892.

Voorstel betreffende de Grondwetsherziening.

MIJNE HEEREN,

Ondergeteekende senator heeft de eer aan den Senaat voor te stellen artikel 47 der Grondwet door de volgende bepaling te vervangen :

Het stemrecht is toegankelijk voor alle burgers, volgens de eischen der wet.

Het kiesvermogen van iederen burger mag verschillen volgens den door hem verworven maatschappelijken stand, volgens zijne bekwaamheid en den aard van zijn ambt ; te dien einde worden er drie onderscheidene, met hetzelfde kiesvermogen bedeelde soorten van kiezers tot stand gebracht, onaangemerkt het getal burgers waaruit elke soort is samengesteld. De verkozenen der verschillende kiezerssoorten zijn in de eerste plaats verplicht zich van 's lands algemeene, zoo zedelijke als stoffelijke belangen te doordringen.

De door de Grondwetgevende Kamers gestemde kieswet mag maar gewijzigd worden bij de meerderheid van twee derden der stemmen, minstens de twee derden der leden van de Wetgevende Kamers aanwezig zijnde.

VERTOOG DER BEWEEGREDENEN.

In zijn werk *De vertegenwoordigende regeering*, zegt John Stuart Mill dat eene zeer ruime uitbreiding van het onvoorwaardelijk kiesrecht hierop neerkomt dat de macht van hen die laten werken overgebracht wordt op hen die van handenarbeid leven, dus van de besturende op de bestuurde standen.

't Is om dat gevaar te vermijden dat de kieswet drie onderscheidene soorten van kiezers moet maken, en de voornaamste artikelen dier wet dienen opgesteld te worden, ten einde den practischen kant van het herziene grondwettelijk artikel te doen uitschijnen.

ARTIKEL EEN.

De provinciën Antwerpen, Brabant, Oost-Vlaanderen, Henegouw en Luik zullen ieder eene enkele kiesomschrijving uitmaken.

Limburg, Luxemburg en de provincie Namen zullen met haar drieën

eene enkele omschrijving vormen, doch minstens drie senatoren en zes volksvertegenwoordigers moeten hunne wettige woon in iedere der drie provinciën hebben.

ART. 2.

De eerste soort van kiezers zal samengesteld zijn uit de meest belaste burgers van iedere afzonderlijk genomen omschrijving en de helft betalende van de in de omschrijving geheven rechtstreeksche belastingen; men zal er al de burgers bijvoegen die van een hoogeschool-diploma zijn voorzien en een ambt bekleeden, ter vervulling waarvan hooger onderwijs noodig is.

De tweede soort zal bestaan uit de burgers die het tweede derde der rechtstreeksche belastingen betalen onder de meest belasten, en men zal er diegenen bijvoegen die een diploma van middelbaar onderwijs hebben verworven en een ambt in verband met dien graad van onderwijs uitoefenen.

De derde soort zal bestaan uit de minstbelaste burgers, die het derde derde der rechtstreeksche belastingen betalen, zonder dat die belasting minder moge bedragen dan 10 frank. Daar zal men alle burgers bijvoegen die, op den ouderdom van 18 jaar of later een examen ondergaan hebben, dat voldoende geoordeeld wordt om de verantwoordelijkheid te wettigen die de uitoefening van het stemrecht medebrengt; zullen insgelijks stemrecht genieten, alle burgers die een persoonlijk spaarboekje bezitten van ten minste 100 frank op den ouderdom van 21 jaar en vervolgens met 50 frank per jaar vermeerderende tot den ouderdom van zestig jaar, behoudens onbekwaamheid tot werken vóór dien ouderdom.

De voorschotten, gedaan om een huis aan te koopen dat spaarpenningen van hetzelfde bedrag vertegenwoordigt, zullen tot hetzelfde recht aanleiding geven.

Het is niet meer dan billijk ten minste een gelijk kiesrecht te geven aan den stand die werk verschaft onder zijne eigene verantwoordelijkheid, op zijn gevaar, en dank aan zijnen eigenen ondernemingsgeest als aan den stand die dat werk met eene uiterst beperkte verantwoordelijkheid verricht; het eerste werk eischt langdurende verstandelijke ontwikkeling, terwijl het andere vooral bedrevenheid der hand vergt, welke weinig geschikt is om den burger voor te bereiden tot groote politieke verantwoordelijkheid.

De macht van hen die bevelen, overbrengen op hen die bevel krijgen, dat ware hetzelfde alsof men in 't leger aan de soldaten 't gezag der generalen gaf.

Evenals bij het leger, valt er in de nijverheid en over 't algemeen in al de vakken van menschelijke bedrijvigheid strijd te voeren, en de burgers vinden, zoo van den eenen als van den anderen kant, gelegenheid om hun karakter te vormen en bewijs van moed en krachtdadigheid te leveren.

Volgens de geaardheid en de bekwaamheid der burgers, zullen er gestadige en menigvuldige veranderingen onder de kiezers der drie soorten ontstaan en 't ware in den grond ongerijmd daar geene rekening mee te houden en de gansche verantwoordelijkheid over te laten aan 't getal,

't is te zeggen feitelijk aan eene enkele en wel de minst bekwame klas der samenleving, wanneer het algemeen belang dient verdedigd te worden.

Men mag zich afvragen wat er in oorlogstijd worden zou van een leger welks verantwoordelijkheid niet duidelijk bepaald zou wezen volgens de verworven stellingen en volgens ieders bekwaamheid?

Als men drie soorten van kiezers tot stand brengt, dan zouden de burgers, binnen de palen van het mogelijke, gerangschikt worden naar evenredigheid der verantwoordelijkheid die al de werkers dragen in den strijd om 't bestaan.

Onmogelijk de instelling dier kiezerssoorten te vergelijken met de drie orden : adel, geestelijkheid en Derde Staat, welke in Frankrijk hebben bestaan, vermits de drie groepen voor de burgers toegankelijk zijn volgens hunne verdienste en de werkdadigheid die zij aan den dag leggen om hunnen toestand te verbeteren of de zorgeloosheid waardoor zij hem laten vervallen.

Vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid kunnen en moeten zelfs heerschen onder de kiezerssoorten, wier belangen onderling vermengd en innig verbonden zijn, en buiten kijf zullen de verkozenen der drie soorten een heilzaam voorbeeld van broederliefde geven, want toegenegenheid heerscht thans inzonderheid ten opzichte der minstvermogenden.

Niettemin staat het vast, dat evenals de vrijheid van iederen burger beperkt wordt door zijns buurmans vrijheid, evenzoo de vrijheid van iedere kiezerssoort door die der andere soorten wordt beperkt, en geene soort mag in staat gesteld worden eene andere soort te overheerschen en de gezamenlijke welvaart op te offeren; des te beter zal de verstandhouding verzekerd wezen, daar iedere soort gelegenheid zal vinden om evenzeer aan hare grieven als aan hare verzuchtingen lucht te geven, evenals dat gebeuren kan in de nijverheids- en arbeidsraden of in de scheidsraden.

't Is evenwel omdat er bevoorrechte orden hebben bestaan, die, billijkerwijs, werden afgeschaft, dat men niet de instelling, maar de eenvoudige bekrachtiging schijnt te vreezen van kiezerssoorten of groepen die noodzakelijk en uitsluitend zijn gegrond op arbeid en vrijheid voor allen.

Een billijk aandeel wordt aan de bekwaamste burgers verleend, wanneer men ze voegt bij de minst talrijke groep burgers die het stemrecht aan den verworven toestand danken.

Het instellen van drie, liever dan van twee soorten, strekt hoofdzakelijk om iederen burger een kiesvermogen te verschaffen overeenkomstig met zijne bekwaamheid, en insgelijks om de steeds mogelijke vijandschap tusschen twee groepen, die eene verschillende maatschappelijke stelling bekleeden, te vermijden.

Het midden-bestanddeel zou gevestigd worden op dezelfde grondslagen als de eerste kiezerssoort, doch van eenen lageren graad.

't Beginsel van het examen wordt aangenomen ten einde te beantwoorden aan de verschillende graden der aangegane verantwoordelijkheid; de werkman kan zich tegen 't beginsel van dat examen niet verzetten, vermits het in eene hooger graden voor de twee hoogere soorten van kiezers zou bestaan; wat hem terecht krenkt, is verschillend behandeld te worden als de andere standen der samenleving.

Men stelle al of niet verschillende soorten van kiezers in, ontbetwistbaar zullen de verschillende sporten der maatschappelijke ladder blijven bestaan; de vraag is of 't beter ware immer meer het gezag aan 't getal te geven, dan wel bepaald met de overleveringen af te breken, door in de Wetgevende Kamers de afgevaardigden der drie onderscheidene kiezersgroepen met elkander in aanraking te brengen, opdat iedere harer rechtvaardigheid, algemeen belang en gelijk recht voor allen verdedige.

Naast het diploma voor de twee eerste groepen, moet de burger eene daarmee overeenkomende betrekking bekleeden om het kiesrecht te bezitten, en wel om het mogelijk misbruik te vermijden van het vormen van kiezers bij middel van diploma's, waardoor men de lieden uit hunnen stand zou doen treden; wat meer is, feitelijk eischt men niet te veel, wanneer men een zekeren verstandelijken arbeid vergt van de kiezers der twee eerste soorten.

Een nieuw deel kiezers voor de derde soort gaat uit van 't begrip van voorziening.

Over 't algemeen wordt erkend dat men om het stemrecht uit te oefenen in zekere mate onafhankelijk moet wezen en dat zij die ten laste van een weldadigheidsbureel zijn, niet in voldoende graad die onafhankelijkheid genieten om dat recht in volle vrijheid uit te oefenen; doch van den anderen kant erkent men insgelijks dat het ernstige bezwaren opleveren zou het stemrecht te weigeren aan allen die min of meer door de openbare of bijzondere liefdadigheid ondersteund werden, gezien de misbruiken die daardoor, bij 't beoordeelen der feiten, mochten gepleegd worden door gemeentebesturen en weldadigheidsbureelen, die zekere ondersteunden van het stemrecht zouden berooven of trachten te berooven, zelfs al werden zij op gansch uitzonderlijke wijze ondersteund.

't Is niet genoeg dat de burger geene toevlucht tot de liefdadigheid neme, opdat zijne waardigheid als kiezer gehandhaafd blijve; ook moet hij het noodige doen om en de diensten der openbare en die der private weldadigheid te kunnen missen, en daarenboven bewijzen van vooruitzicht geven om dat kiezersrecht te verwerven. Die voorwaarde van voorzieningsgeest wordt evenwel niet op eene volstrekte wijze gesteld, doch enkel als aanmoediging, ter uitbreiding van het stemrecht tot iederen vooruitzienden burger.

Men heeft ten anderen gezegd dat alle goede staatkunde bestaat in vooruitzien! Is het dan niet billijk rekening te houden met den geest van vooruitzicht der burgers in hun bijzonder leven, wanneer het geldt hun het stemrecht toe te kennen, waarvan 's lands toekomst afhangen kan?

Op bijkomende wijze mag men zeggen dat het sparen 't beste middel is tot het bestrijden der jeneverplaag, die het grootste gedeelte der spaarpenningen van een aanzienlijk getal arbeiders opsloopt; dus dient men het sparen op alle mogelijke wijze aan te moedigen.

Wat het onderwijs betreft, insgelijks dat kan men niet genoeg bevorderen, en 't is beter het uit te breiden door een volkomen gewettigd voorrecht aan bekwame lieden te verleenen, dan zijne toevlucht te nemen tot verplichting, waarvan onze persoonlijke waardigheid wars is; 't is zelfs noodzakelijker die waardigheid op te beuren dan 't verplichtend onder-

wijs in te voeren, want dit laatste kan toch maar van eenen betrekkelijk lageren graad zijn.

't Is niet op 't oogenblik waar men eene staatkundige verantwoordelijkheid wil geven aan den zoogezegd werkenden stand, dat men, door 't opleggen eener verplichting, zijne zedelijke verantwoordelijkheid dient te verminderen, wat het onderwijs betreft aan de kinderen te geven; de bekrachtiging zal immer onteerend zijn en meer kwaad doen dan de verplichting het onderwijs ten goede zou komen; wat de huisvader niet wil doen uit eigen beweging, zal meesttijds weinig vruchten dragen, en overigens gaat het onderwijs gestadig vooruit, zonder dat men het verplichtend hoefde te maken, en 't zal nog meer vooruitgaan indien men zooveel mogelijk 't gevoel van verantwoordelijkheid en de waardigheid des arbeiders opbeurt.

Een groot beginsel van openbare zedelijkheid moet al de burgers beheerschen die aanspraak maken op staatkundig leven, met name 't gevoel van onderlinge verantwoordelijkheid dat de burgers der verschillende standen van de samenleving verbindt; 't is 't gevoel van rechtvaardigheid voor allen en inzonderheid de zedelijke verplichting voor iederen verkozene van het kiezerskorps zich vooral te doordringen van het algemeen, niet van een bijzonder belang, dat soms rechtstreeks in strijd mocht zijn met het algemeen belang.

Zonder dat beginsel van openbare zedelijkheid begrijpt men het parlementair leven niet.

Zoo wij twee-en-zestig jaar lang vrede en welvaart genoten, dan moet men het vooral hieraan toeschrijven dat de Wetgevende Kamers zich steeds bezighielden met het algemeen belang in zijne groote omtrekken, ofschoon de handwerkersstand er niet rechtstreeks in vertegenwoordigd was.

De burgerij, die het stemrecht ruimschoots wil uitbreiden, geeft een nieuw bewijs van bezorgdheid voor de werkende klas en handelt hier nogmaals in 't algemeen belang; want voor 's volks opvoeding kan het enkel voordeelig wezen dat het een deel der verantwoordelijkheid drage in 't bestuur des lands, en iedere te volstreckte macht, hetzij persoonlijke, hetzij klassenmacht, kan misbruiken verwekken; er dient ten minste een toezicht van alle belangstellende partijen te bestaan en niemand mag in staat gesteld worden wetten te maken ten voordeele zijner klas, zonder dat er een tegenwicht besta.

Drie groepen kunnen elkander zeer goed verstaan om het algemeen belang te behartigen, vooral waar het groote omschrijvingen betreft; en geen enkel volksvertegenwoordiger of senator zal er aan denken bijzonderlijk als verdediger der belangen van zijne klas op te treden van 't oogenblik dat dit belang in strijd zou zijn met de rechtvaardigheid, het gemeen recht voor allen en 't belang der andere klassen; de aanwezigheid van drie kiezerssoorten zal zelfs een waarborg zijn dat een of ander feit niet gebeuren zal zonder veel verzet te verwekken.

Daarentegen zou de strijd tusschen de belangen te vreezen zijn, indien de verschillende beroepen rechtstreeks vertegenwoordigd moesten zijn, of indien ieder vertegenwoordiger of senator meer bijzonderlijk tot taak had een bijzonder belang te verdedigen; de vertegenwoordiging der

klassen mag dus niet verward worden met de vertegenwoordiging der belangen.

Overeenstemming en goede verstandhouding zijn maar mogelijk wanneer men zich op het standpunt van het algemeen belang plaatst; dat is de grondslag zelf van alle parlementaire regeering: daarop kan men niet te veel aandringen.

Wanneer tolbescherming voor landbouw of nijverheid op het spel staat, schreeuwen de meest belanghebbenden het luidst en op den duur wordt ieder achtereenvolgens bevredigd, ten nadeele van het algemeen belang.

Verre dus van bijzondere belangen rechtstreeks te doen vertegenwoordigen, — iets wat het parlementair stelsel vervalscht, — is 't beter de omschrijvingen uit te breiden, opdat hare afgevaardigden veel meer het algemeen dan een plaatselijk belang of meer bijzonderlijk en bij voorkeur het belang van ééne nijverheid, vaak ten nadeele van andere nijverheidstakken, zouden vertegenwoordigen.

Wat is nochtans het bekend doel van een aantal burgers die te hunnen voordeele het algemeen stemrecht vragen? Is het niet blijkbaar 't veroveren van 't bewind door de getalsterkte, ten einde hunne ware of valsche leerstelsels te doen zegevieren, ten bate hunner bijzondere klas?

Vervalscht men aldus niet het parlementair stelsel?

Is de aanwezigheid van afgevaardigden van drie verschillende kiezerssoorten niet de beste waarborg dat geene harer in de Wetgevende Kamers de andere zou willen overheerschen?

Als men die vragen stelt, lost men ze dan niet tevens op?

Ongetwijfeld zal de werkende stand, hoe meer hij zich inricht onder het stelsel van algemeen stemrecht, hoe meer meester blijven van den toestand, en dat in zooverre dat de burgerij geen aandeel aan de verkiezingen meer zal nemen, zooals reeds gebeurt in Amerika en in de groote steden van Frankrijk, omdat zij door de getalsterkte aldaar verpletterd wordt.

Onnoodig langer aan te dringen op de eischen van hen die spreken namens het werkvolk en die door de wetgevende macht maatregelen trachten te doen stemmen ter belemmering der vrijheid van overeenkomst en van arbeid, meenende alzoo te handelen tot voordeel van den arbeidenden stand.

Men heeft gesproken van collectivisme, van een minimum van arbeidsloon en van een maximum van werktijd, van beperking der mededinging, van afschaffing van het werk per stuk, van belasting op de werktuigen (in een Zwitsers kanton heeft men zulke belasting), van overdreven en tot nadeel van het kapitaal opklimmende belastingen, enz.

De invloed van 't socialisme is in België gevaarlijker dan overal elders, want de nijverheid is er in verhouding tot de bevolking meer ontwikkeld dan in om 't even welk ander land.

Ons land moet bijna de helft zijner nijverheidsvoortbrengselen naar den vreemde uitvoeren, en vrijheid alleen is bij machte de voorwaarden van het werk derwijze te regelen dat wij op de markten van het buitenland volgens de menigvuldige voorwaarden van voortbrenging en verkoop aan de mededinging het hoofd kunnen bieden.

Verviers, bij voorbeeld, heeft zich grootelijks en spoedig ontwikkeld, dank aan den ondernemingsgeest zijner inwoners en aan den uitvoer naar Amerika, Italië, Duitschland, Frankrijk en andere landen; de bloei

dier stad deed en doet er bij voortduring de bevolking aangroeien, hoewel het werk in de fabrieken merkelijk is verminderd.

't Is een toestand die zorg baart, want het getal arbeiders zonder werk wordt grooter van dag tot dag! Hier weeral moeten wij vooruitzien, schoon zekere lieden meenen dat zij, eens aan 't bewind, aan iedereen arbeid zullen weten te verschaffen. Het socialistisch blad van Verviers vreest niet te zeggen dat ellende eene slechte raadgeefster is; 't ware de rechtvaardiging der voorwaarde om iets, hoe weinig ook, te moeten bezitten, voor alwie kiezer wil zijn. Wat zal er van het nijverige België worden, zoo de andere landen hunne grenzen voor onze voortbrengselen blijven gesloten houden en zoo de oorzaak zelve van onzen bloei verloren gaat?

De nijverheid heeft in België meer dan elders vrijheid noodig om aan een bij uitstek moeilijken toestand te weerstaan; zij zou eene verhooging van den prijs der eetwaren, welke verhooging door de bescherming vooral in zoogezegde landen van algemeen stemrecht werd teweeggebracht, zij onmogelijk kunnen verdragen; de opslag der levensmiddelen en de officiële beperking van den arbeidstijd zouden aanleiding geven tot rampen, en men vraagt zich af waartoe het werkvolk, tot wanhoop gevoerd, in staat zou wezen, onder andere in onze talrijke nijverheids-gemeenten, die over eene groote zelfstandige macht beschikken, waarop wij terecht zoo trotsch zijn?

Ongetwijfeld zal onbeperkt algemeen stemrecht ons naar 't beschermingstelsel voeren; om dat stelsel te kunnen bestrijden, moet men zich plaatsen op een verheven standpunt en zich gronden op de beginselen der huishoudkunde.

Er bestaan ernstige beweegredenen om voor de toekomst te vreezen; wij bevinden ons in den toestand van een leger dat gereed is om een grooten slag te leveren; zeker zullen wij den toestand niet redden door ons te verlaten op het getal.

Rechtstreeksche vertegenwoordiging van het werkvolk in de Wetgevende Kamers is voorzeker wenschelijk, en dat is ook het hoofddoel hetwelk wij met de Grondwetsherziening willen bereiken; dat doel zal gemakkelijker worden bereikt door de rechtstreeksche vertegenwoordiging der drie hooger aangeduide kiezerssoorten, dan door de vermenging van alle kiezers in eene enkele groep.

Indien de derde soort afzonderlijk stemt, zal ze zich minder gemakkelijk door de andere groepen laten omkopen, want deze laatsten zouden de verzekering hebben door 't getal niet overrompeld te worden, en 't schijnt nutteloos te bewijzen, dat wanneer de derde soort alleen kiest, hare eigene denkwijze de meeste kans zal hebben om te zegepralen.

Indien het algemeen stemrecht alle bedrog bij het opmaken der kiezerslijsten onmogelijk maakt — wat hoegenaamd niet bewezen is, te oordeelen naar het aanzienlijk getal vonnissen die door de Fransche rechtbanken in verkiezingszaken worden verleend — van den anderen kant zet het de deur open voor een bedrog dat veel noodlottiger is omdat het zich wendt tot een aantal kiezers die voor de politiek volstrekt onverschillig zijn of er niets in zien dan hunne bijzondere belangen, of kiezers die door hunnen toestand niet onafhankelijk zijn en zich gemakkelijk laten medeslepen door den waan dat ze onmiddellijk redmiddelen zullen bekomen, in welke verwachting zij onvermijdelijk zullen bedrogen worden.

In stede van burgers die min of meer bekwaam zijn, tot de waardigheid van kiezer te verheffen, aldus eene burgerlijke verantwoordelijkheid van 't grootste gewicht op hen doende wegen, loopt men, met het algemeen stemrecht, gevaar tot baatzuchtige en onteerende verrichtingen het stemrecht te verlagen.

In andere landen waar algemeen stemrecht bestaat, speelt het geld, zulks kan men niet ontkennen, eene veel grootere rol dan tot hiertoe bij onze verkiezingen het geval was; de overwinning hangt er meermaals af van het kapitaal waarover door den candidaat of zijne vrienden kan worden beschikt.

Zelfs is 't daaraan te wijten — men moet het wel erkennen — dat de uitslagen door Stuart Mill voorzien, niet verwezenlijkt worden, althans niet wat de algemeene verkiezingen aangaat, hoewel men niet uit het oog mag verliezen dat de arbeidende stand zich nog meer begint in te richten in verschillende landen waar het zoogezegd algemeen stemrecht bestaat.

Den invloed van het geld wordt men vooral gewaar, daar waar het noodig is te beschikken over ruime middelen van propaganda, en ongelukkiglijk tevens gebruik te maken van dreiging, valsche beloften, kiesmakelaars, politiekasters die zich ten dienste stellen van wie hen betaalt, enz.

Men ziet zelfs groepen van wezenlijke ondernemers, die het bewind trachten in handen te krijgen om vervolgens betrekkingen en gunsten onder elkander te verdeelen.

Wat heeft men door plebiscitums, door geld en door beloften dat de vrede niet zou gestoord worden, al niet bekomen ten bate van een persoonlijk en willekeurig gezag?

Misschien is dat persoonlijk gezag de voornaamste oorzaak geweest der invoering van het algemeen stemrecht, hetwelk de aan 't bewind geraakte potentaat listigerwijs tot zijn voordeel wist om te wenden, maar dat later door niemand weer te beperken viel. Zonder het zelf te weten, ondergaan wij er den invloed van.

In zulke voorwaarden speelt het geld eene onwettige en zelfs bedrieglijke rol; terwijl met toestanden, door werken en besparen verworven, rekening te houden, gansch wat anders is; hier mag het kapitaal beschouwd worden als recht hebbende op een wettigen invloed, en het doet een groot vermoeden van bekwaamheid ontstaan.

Wat de onvoorwaardelijke gelijkheid der burgers voor de stembus betreft, die wordt in Frankrijk schier niet nageleefd, want in dat land vindt men omschrijvingen van 20,000 of 30,000 inwoners die een afgevaardigde mogen benoemen, evenals omschrijvingen waar de bevolking drie of viermaal aanzienlijker is.

Er zijn in dat land prefecten, de regeering vertegenwoordigende, die de kieswet uitleggen zoowel volgens de uitgestrektheid van het grondgebied als volgens het cijfer der bevolking, en 't is noodig dat de volksvertegenwoordiger door geene te groote omschrijving wordt benoemd om 't gezag van den prefect niet te vernietigen.

Schoon er ginder bijzondere redenen voorhanden zijn om de kiesbevoegdheid van den eenen burger tot den anderen te doen verschillen, toch is het feitelijk zoo, en het komt ten minste even logisch voor met de bekwaamheid der burgers rekening te houden om hunne bevoegdheid ten

aanzien van het stemrecht te vergrooten als zulks te doen uit hoofde van de uitgestrektheid eener omschrijving. 't Zijn de inwoners van bergachtige of arme streken die in Frankrijk eigenlijk de machtigste kiezers zijn.

Het stemrecht per groep aan de hoogst aangeslagen schatplichtigen verleenende, vermijdt men veel bedrog bij 't opmaken der kiezerslijsten, juist omdat het onmogelijk is op voorhand te bepalen welke belastingen er te betalen zijn om tot de eene of de andere kiezerssoort te behooren; en, om een gering verschil in de belasting, van de eene tot de andere soort over te gaan, kan voor slechts een klein getal kiezers van belang zijn, want zeer weinigen zullen zich op de uiterste grens van eene der soorten bevinden.

De vorming van groote kiesomschrijvingen strekt tot een tweevoudig doel: het eerste is onontbeerlijk wegens de inrichting van kiezerssoorten; indien het noodig is voor iedere kiesomschrijving drie senatoren ten minste, of een veelvoud van drie, te benoemen, dient elke omschrijving op zijn minst 9, 12 of 15 senatoren te verkiezen, vermits er een getal van 120,000 inwoners ten minste noodig is boven $9 \times 80,000$ inwoners, 12 of $15 \times 80,000$ inwoners om op drie senatoren meer aanspraak te mogen maken.

't Is niet aan te nemen dat eene kiesomschrijving zich met 3 senatoren vergenoegen zou, dat ze $3 \times 80,000$ inwoners, of dat ze er $4 \frac{1}{2} \times 80,000$ hebbe, of dat ze, in plaats van 3 senatoren, er eensklaps 6 zou bekomen; terwijl het veel regelmatigere zou zijn van 9 senatoren tot 12 op te klimmen dan van 1 tot 2 of van 2 tot 3, zooals met den tegenwoordigen toestand het geval kan zijn.

Het ander doel dat wij moeten bereiken is eene betere vermenging van de belangen der stedelijke en der landelijke bevolking, ten einde zooveel mogelijk te voorkomen dat eene verkiezing geschiede met het oog op een afzonderlijk belang, dat soms in strijd mocht zijn met het algemeen belang en een gebiedend mandaat zou kunnen doen veronderstellen.

Hier wordt vooral bedoeld het beschermingstelsel, eene zaak die van een bijzonder kieschen aard is en waarbij men zoowel de belangen van den landbouw als die van de nijverheid, welke overigens van elkander afhangen, moet in 't oog houden.

Wat de billijke verdeeling van de gunsten der regeering bij openbare werken betreft, beter is 't het belang eener groote streek in acht te nemen dan zich bloot te stellen aan 't gevaar het openbaar fortuin te verwisten door werken van betwistbaar nut te vergunnen ten behoeve eener kleine streek waar er kiesstrijd zou zijn.

Bovendien is het aannemelijk dat de goede uitslag zelf der verkiezingen, voor elke der partijen die om het bewind worstelen, als gevolg zal hebben kandidaten te doen aanduiden die in de voornaamste plaatsen der kiesomschrijvingen metterwoon gevestigd zijn.

Het ware goed te eischen dat ten minste een zeker getal volksvertegenwoordigers en senatoren voor de provinciën Limburg, Luxemburg en Namen in die provinciën wonen, opdat elke dier provinciën beter in staat zou zijn haar aandeel in de gunsten der regeering te bekomen.

De provincie Antwerpen zal 9 senatoren, dus 3 door elke groep, te benoemen hebben; Brabant, 15; West-Vlaanderen, 9; Oost-Vlaanderen, 12; Henegouw, 12; de provincie Luik, 9; Limburg, Luxemburg en de provincie Namen, 9.

Op zulke wijze zullen er geene omschrijvingen meer zijn die een enkelen senator benoemen, en ieder kiezerskorps zal ten hoogste nog slechts 5 senatoren verkiezen; ieder college van kiezers zal tegelijk eenen advocaat, eenen industriël of ingenieur en eenen landbouwer mogen kiezen, dus bevoegde vakmannen op 't gebied van verschillende werkkringen der menschelijke bedrijvigheid.

Het lijdt geen twijfel dat de drie groepen eener zelfde kiesomschrijving niet immer vertegenwoordigers eener zelfde politieke partij zullen benoemen; dus geeft dat stelsel aan de voorstanders van vertegenwoordiging der minderheid in zekere mate voldoening, zonder daarom de samenstelling van aanzienlijke politieke meerderheden uit de eene of andere partij in gevaar te brengen en zonder het bewind, naar alle waarschijnlijkheid, voor eeuwig aan dezelfde politieke partij te schenken, vermits de tegenwoordige toestand voor de twee derden der kiezers weinig zal veranderen.

Al ware 't slechts in dat opzicht alleen, dan zou men de vertegenwoordiging der klassen logischerwijze moeten verkiezen boven de vertegenwoordiging van 't getal, die, naar alle waarschijnlijkheid, voor een onbepaalden tijd aan dezelfde politieke partij het bewind zou verzekeren.

Zulke gebeurlijkheid kan men niet beschouwen zonder ernstig voor onze nationale eenheid bevreesd te zijn, want een aanzienlijk gedeelte des lands zou niet voor eeuwig prijs gegeven kunnen blijven aan de willekeur van het ander gedeelte, en men vraagt zich af hoe het mogelijk zal wezen het evenwicht tusschen de twee groote staatspartijen, bij eene aanzienlijke en onvoorwaardelijke uitbreiding van het stemrecht, te verzekeren?

Iedereen weet dat de steden volgens hare bevolking veel meer kiezers tellen dan het platteland en dat het aan die omstandigheid te danken is dat de liberale denkwijze er nog in slaagt, hoewel met moeite, den clericalen invloed ten plattelande te bestrijden.

Met het nagenoeg onbeperkt algemeen stemrecht, zullen de steden voor goed verpletterd worden door de dorpen; 't is een dringend gevaar voor iederen vaderlander, onaangezien tot welke partij hij behoore, en men mag er zich niet aan verwachten dat de liberale partij om 't even welk ontwerp zal ondersteunen hetwelk haar in de onmogelijkheid zou stellen nog ooit het bewind te heroveren.

De vertegenwoordiging der bekwaamste en meest behoudende minderheid in de Wetgevende Kamers te verzekeren, is het doel dat men eerst en vooral dient na te streven.

't Is noodig dat ze er officiël, langs de groote deur en niet ter sluik of door bedrog, binnengerake; zij is steeds de beste waarborg van den voortgang van den vrede en van de openbare welvaart.

Men vergete niet, alvorens het bewind aan 't getal af te staan, dat het werkvolk in andere landen zich eerst begint in te richten en dat er over zijne strekkingen tot hiertoe slechts min of meer onbepaalde aanduidingen bestaan.

Men weet dat de vrijheid van arbeid en van overeenkomst bedreigd worden, en ongetwijfeld zal de openbare rijkdom er de gevolgen van ondergaan, en nog wel op 't oogenblik zelf dat men begeerlijkheid bij de

werkende klas zal opgewekt en haar zal laten vermoeden hebben dat het mogelijk is haar lot merkelyk te verbeteren.

Nochtans is de vergelding van het kapitaal reeds zeer verminderd en ze zal nog gedurig afnemen, terwijl de maatschappelijke toestanden in de maat van het mogelijke zullen gelijk worden gemaakt.

Werkstakingen, socialistische woelingen, verplettering der steden door het platteland zouden het vertrouwen in de toekomst kunnen doen verzwakken door allen geest van onderneming tegen te houden, het werk te verminderen en puin en ellende te zaaien.

Is 't voldoende te zeggen dat in iedere overdrijving van een kwaad zijn eigen hulpmiddel besloten ligt, zonder te denken aan de rampen die zulk hulpmiddel medebrengt en die ons door de geschiedenis worden geleerd?

Is 't niet beter het gevaar te voorzien en den wassenden vloed des getals weerstand te bieden, behoudens aan den tijd de zorg over te laten zijn werk te voltooien, indien de proef welke er te nemen is met de meening en de strekkingen der derde groep, die talrijker is dan de twee andere groepen te zamen, het land er toe moest brengen, bij de toekenning van het stemrecht, eene gelijke verantwoordelijkheid te verleenen aan iederen burger, onaangezien de graad zijner bekwaamheid.

Vermits men verplicht is de toekomst in eene groote tijdruimte te beschouwen, zoo mag men zich afvragen of 't nog niet beter ware het stemrecht toe te staan aan de geleerde en vooruitziende vrouw, dan het te geven zonder voorwaarde van geleerdheid noch vooruitzicht aan de mannen alleen?

't Zijn eigenlijk de werken eener vrouw die machtig hebben bijgedragen tot de afschaffing der slavernij. Zou de vrouw zelve ook niet in staat zijn om hare eigene ontvoogding te verwezenlijken?

Voor al de vrouw van den kiezer der derde groep heeft belang bij de vrijheid van arbeid en bij het recht om in eigen naam te bezitten; men mag zich afvragen of de rechtvaardigheid niet gebiedt haar het middel te verleenen om tegen haren toestand van onmondige op te komen, zonder in 't minst iets van haar eigen karakter te veranderen of te doen ontaarden?

Hier, zooals in alle zaken, zijn 't nog de groote beginselen van vrijheid en gelijkheid voor de wet die 't best de ontluking der menschelijke natuur begunstigen om den meest mogelijken vooruitgang te verwezenlijken.

Wanneer men het gevoel van verantwoordelijkheid aangaande 't beheer der algemeene belangen aan de vrouw mededeelt, dan prikkelt men haar aan om zich te onderrichten, en het onderricht zou op de opvoeding van latere geslachten een heilzamen invloed uitoefenen.

Vermits wij de mogelijkheid, op een min of meer verwijderd tijdstip, der toekenning van het stemrecht aan de vrouw moeten voorzien, lijdt het geen twijfel dat alle bezwaren die thans tegen het algemeen stemrecht worden ingeroepen, merkelyk grooter zouden zijn, indien het stemrecht onverschillig aan mannen en vrouwen werd toegestaan.

Met de vertegenwoordiging der drie groepen, zooals ze bepaald zijn geworden, zou het stemrecht aan de vrouw verleend dat stelsel niet in gevaar brengen, en zou de bekwaamheid meer invloed op de verkiezingen oefenen dan indien het algemeen stemrecht slechts aan mannen was toevertrouwd; men zou onderwijs en spaarzaamheid in al de standen

der samenleving blijven aanmoedigen ; alsdan vooral zou het noodig zijn het onderwijs te verbeteren.

Ten einde de voordeelen van de verdeeling der kiezers in drie soorten grootendeels te verzekeren, tevens voldoening schenkende aan hen die eene ruime uitbreiding van het stemrecht vragen, zou men onder de derde groep alle burgers kunnen begrijpen die een bepaalden ouderdom hebben bereikt, de onwaardigen uitgezonderd.

De wet zou, voor de verkiezing van senatoren, volledig worden toegepast.

Zulk stelsel zou zelfs het voordeel opleveren het verschil tusschen de denkwijze der derde groep in haar geheel en die der meest bekwame en meest vooruitziende leden dier groep, te doen uitschijnen.

Hoe men 't ook aan boord legge, immer zal er zelfs in de democratie eene aristocratie bestaan, en 't zal van 't hoogste gewicht zijn 't gevoelen te vernemen van die aristocratie om het te plaatsen tegenover de zienswijze van 't getal.

De wedijver, bij het nastreven van het recht om voor den Senaat te kiezen, zal bovendien nog groote voordeelen opleveren, dank aan de voorwaarden van bekwaamheid en vooruitzicht, welke zullen blijven vereischt worden om het stemrecht te verwerven.

Dat stelsel schijnt van aard om de voorstanders van rechtstreeksche vertegenwoordiging van den arbeidersstand in de Kamer, en zelfs in den Senaat, volkomen te bevredigen.

Wat verkiesbaarheid tot den Senaat betreft, zou de wet slechts eene andere ouderdomsgrens hoeven te bepalen dan wat verkiesbaarheid tot de Kamer van Volksvertegenwoordigers aangaat.

Indien men den Senaat op volkstrekt dezelfde wijze samenstelt als de Kamer van Volksvertegenwoordigers, dan vernietigt men min of meer den invloed van den Senaat; dit laatste lichaam moet het recht hebben om de overdrevene beslissingen eener Kamer die democratisch zou kunnen zijn, tegen te houden of op te schorsen.

De openbare denkwijze zal bovendien, met behulp van den tijd, desnoods den Senaat overrompelen, indien het aan te nemen was dat de Senaat, samengesteld zooals hij het worden zal, niet meer met haar overeenstemde.

Nochtans zouden gevaarlijke of onoplosbare geschillen kunnen ontstaan, zoo de Senaat op eene gansch andere wijze dan de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd samengesteld. Is 't niet te vreezen dat dit het geval zou zijn, indien de vertegenwoordiging der belangen aan de samenstelling van den Senaat tot grondslag moest dienen ?

AUG. PELTZER.